

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 136/20
V Lucemburku dne 10. listopadu 2020

Rozsudek ve věci C-644/18
Komise v. Itálie

Itálie porušila unijní právo upravující kvalitu vnějšího ovzduší

V období mezi roky 2008 a 2017 byly systematicky a trvale překračovány mezní hodnoty koncentrací částic PM₁₀

V roce 2014 zahájila Evropská komise proti Italské republice řízení o nesplnění povinnosti z důvodu, že v některých zónách na italském území byly systematicky a trvale překračovány mezní hodnoty stanovené směrnicí o kvalitě ovzduší¹ pro částice PM₁₀.

Komise se totiž zaprvé domnívala, že Italská republika od roku 2008 v dotyčných zónách systematicky a trvale překračovala denní a roční mezní hodnotu koncentrací částic PM₁₀ stanovené na základě čl. 13 odst. 1 ve spojení s přílohou XI směrnice o kvalitě ovzduší. Zadruhé Komise Italské republice vytýkala, že nesplnila povinnost, která pro ni vyplývá z čl. 23 odst. 1 ve spojení s přílohou XV téže směrnice, přijmout náležitá opatření, aby bylo zajištěno dodržování mezních hodnot pro částice PM₁₀ ve všech dotyčných zónách.

Komise, majíc za to, že příslušná vysvětlení podaná Italskou republikou během postupu před zahájením soudního řízení jsou nedostatečná, podala dne 13. října 2018 k Soudnímu dvoru žalobu pro nesplnění povinnosti.

Soudní dvůr, zasedající na žádost Italské republiky ve velkém senátu, v rozsudku vyhlášeném dne 10. listopadu 2020 této žalobě vyhověl.

Pokud jde zaprvé o žalobní důvod vycházející ze systematického a trvajícího porušení čl. 13 odst. 1 ve spojení s přílohou XI směrnice o kvalitě ovzduší, měl Soudní dvůr za to, že tento žalobní důvod je opodstatněný, a to vzhledem ke skutečnostem uvedeným Komisí k obdobím a zónám, jež byly předmětem řízení. Soudní dvůr v této souvislosti bez dalšího připomněl, že překročení mezních hodnot pro částice PM₁₀ samo o sobě postačuje k tomu, aby bylo možné konstatovat nesplnění povinností vyplývajících z výše uvedených ustanovení směrnice o kvalitě ovzduší. V projednávané věci přitom **Soudní dvůr konstatoval, že od roku 2008 do roku 2017 včetně byly denní a roční mezní hodnota pro částice PM₁₀ v dotyčných zónách velmi pravidelně překračovány.** Podle Soudního dvora skutečnost, že předmětné mezní hodnoty nebyly překročeny během některých let daného období, nebrání v takové situaci konstatování systematického a trvajícího porušování dotčených ustanovení. Jak totiž vyplývá ze samotné definice „mezní hodnoty“ uvedené ve směrnici o kvalitě ovzduší, musí jí být za účelem zabránění nebo předcházení škodlivým účinkům na lidské zdraví nebo na životní prostředí jako celek nebo jejich snížení dosaženo ve stanovené lhůtě a poté již nesmí být překročena. Soudní dvůr mimoto zdůraznil, že pokud bylo takové zjištění stejně jako v projednávané věci prokázáno, je irelevantní, zda nesplnění povinnosti vyplývá z vůle členského státu, kterému je přičitatelné, z jeho nedbalosti nebo třeba z technických či strukturálních obtíží, se kterými se tento členský stát potýkal, ledaže uvedený členský stát prokáže existenci výjimečných okolností, jejichž důsledkům nemohlo být i přes veškerou vynaloženou péči zabráněno. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci Italská republika takovýto důkaz nepředložila, nemůže obstát argument týkající se různorodosti zdrojů znečištění ovzduší, jež tento členský stát uvedl na podporu svého tvrzení, že některé z těchto

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/50/ES ze dne 21. května 2008 o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu (Úř. věst. 2008, L 152, s. 1).

zdrojů mu nemohou být přičítány, jako například zdroje ovlivněné evropskými odvětvovými politikami nebo krajinnými a klimatickými zvláštnostmi některých dotyčných zón. A konečně Soudní dvůr nepokládal za relevantní okolnost, uplatňovanou Italskou republikou, že z hlediska celého území státu je rozsah zón, kterých se týkají žalobní důvody dovolávané Komisi, omezený. V tomto ohledu upřesnil, že překročení mezních hodnot pro částice PM₁₀, byť v jediné zóně samo o sobě postačuje k tomu, aby bylo možné konstatovat nesplnění povinností vyplývajících z výše uvedených ustanovení směrnice o kvalitě ovzduší.

Pokud jde zadruhé o žalobní důvod vycházející z nepřijetí náležitých opatření, aby bylo zajištěno dodržování mezních hodnot pro částice PM₁₀ v souladu s požadavky čl. 23 odst. 1, vykládaného samostatně nebo ve spojení s oddílem A přílohy XV směrnice o kvalitě ovzduší, i ten považoval Soudní dvůr za opodstatněný. V této souvislosti připomněl, že na základě těchto ustanovení má dotyčný členský stát v případě překročení uvedených hodnot, u nichž již uplynula lhůta, od které je třeba hodnoty dodržovat, povinnost stanovit plán kvality ovzduší, který splňuje požadavky této směrnice, zejména požadavek přijmout náležitá opatření, aby období překročení těchto mezních hodnot bylo co možná nejkratší. Soudní dvůr v tomto kontextu zdůraznil, že i když takové překročení samo o sobě nestačí k prokázání nesplnění povinností, které pro členské státy vyplývají z uvedených ustanovení směrnice o kvalitě ovzduší, a i když tyto členské státy mají při určování opatření, která mají být přijata, určitý prostor pro uvážení, nemění to nic na tom, že tato opatření musí každopádně umožňovat, aby období překročení bylo co možná nejkratší.

V projednávané věci přitom **Soudní dvůr konstatoval, že Italská republika zjevně nepřijala tato požadovaná opatření včas.** Na podporu svého zjištění odkázal na skutečnosti obsažené ve spise, z nichž konkrétně vyplývá, že překračování denní a mezní hodnoty pro částice PM₁₀ zůstalo v dotyčných zónách systematické a přetrvávající po dobu nejméně osmi let, že navzdory tomu, že v Italské republice probíhá proces směřující k dosažení těchto mezních hodnot, byla většina opatření stanovených v plánech kvality ovzduší předložených Soudnímu dvoru, zejména ta opatření, jejichž cílem bylo vyvolat strukturální změny konkrétně s ohledem na hlavní faktory znečištění, přijata teprve nedávno a řada těchto plánů počítá s dobou realizace cílů kvality ovzduší, která může trvat několik let, či dokonce dvě desetiletí po nabytí účinku uvedených mezních hodnot. Taková situace podle Soudního dvora sama o sobě prokazuje, že Italská republika nepřijala náležitá a účinná opatření k tomu, aby období překročení mezních hodnot pro částice PM₁₀ bylo co možná nejkratší. Kromě toho, zatímco Italská republika považovala zejména s ohledem na zásady proporcionality, subsidiarity a rovnováhy mezi veřejnými a soukromými zájmy za nezbytné mít k dispozici dlouhé lhůty, aby opatření stanovená v jednotlivých plánech kvality ovzduší mohla vyvolat účinky, Soudní dvůr naopak konstatoval, že takový přístup naráží jak na časový referenční rámec stanovený ve směrnici o kvalitě ovzduší, aby byly splněny povinnosti v ní zakotvené, tak na význam cílů ochrany lidského zdraví a životního prostředí sledovaných touto směrnicí. Soudní dvůr totiž sice uznal, že čl. 23 odst. 1 směrnice o kvalitě ovzduší nemůže vyžadovat, aby opatření přijatá členským státem zaručovala okamžité dodržování těchto mezních hodnot k tomu, aby mohla být považována za náležitá, nicméně zdůraznil, že přístup zastávaný Italskou republikou by znamenal připustit, že by lhůty pro dodržování těchto mezních hodnot byly obecně prodlužovány, případně i na neurčito, přestože byly stanoveny právě za účelem dosažení těchto cílů.

UPOZORNĚNÍ: Žaloba pro nesplnění povinnosti, směřující proti členskému státu, který nesplnil své povinnosti vyplývající z práva Unie, může být podána Komisí nebo jiným členským státem. Jestliže Soudní dvůr rozhodne, že došlo k nesplnění povinnosti, dotyčný členský stát je povinen vyhovět rozsudku v co nejkratší lhůtě.

Dojde-li Komise k názoru, že členský stát rozsudku nevyhověl, může podat novou žalobu s návrhem na uložení peněžitých sankcí. V případě, že Komisi nebyla sdělena opatření k provedení směrnice, však Soudní dvůr může na návrh Komise uložit sankce již ve stádiu prvního rozsudku.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106

www.curia.europa.eu